

BOSNA I HERCEGOVINA
FEDERACIJA BOSNE I HERCEGOVINE
VRHOVNI SUD
FEDERACIJE BOSNE I HERCEGOVINE
Broj: 65 0 Rs 414304 16 Rev
Sarajevo, 11.09.2017. godine

Vrhovni sud Federacije Bosne i Hercegovine u Sarajevu, u vijeću sastavljenom od sudija Amire Sadović, kao predsjednice vijeća, Gorana Nezirovića i Jasminke Kubat, kao članova vijeća, u pravnoj stvari tužiteljice I.L. iz S., ulica T.H. broj ... protiv tuženog S.s....., S., koga zastupa punomoćnik K.D., advokat iz S., radi utvrđenja diskriminacije i naknade štete, v.s. 10.000,00 KM, odlučujući o reviziji tužiteljice izjavljenoj protiv presude Kantonalnog suda u Sarajevu broj 65 0 Rs 414304 15 Gž od 14.03.2016. godine, u sjednici vijeća održanoj dana 11.09.2017. godine donio je:

P R E S U D U

Revizija se odbija.

O b r a z l o ž e n j e

Prvostepenom presudom Općinskog suda u Sarajevu broj 65 0 Rs 414304 14 Rs od 13.04.2015. godine odbijen je tužbeni zahtjev kojim je tužiteljica tražila da se utvrdi da ju je tuženi diskriminirao postupajući prema njoj različito u odnosu na svoje druge članove, ograničavajući njena statutarna prava na pravnu podršku i finansijsku pomoć, koju je u istom periodu pružao svojim drugim članovima, te da joj naknadi nematerijalnu štetu u iznosu od 10.000,00 KM sa zakonskom zateznom kamatom od dana podnošenja tužbe pa do isplate.

Drugostepenom presudom Kantonalnog suda u Sarajevu broj 65 0 Rs 414304 15 Gž od 14.03.2016. godine žalba tužiteljice je odbijena kao neosnovana i prvostepena presuda potvrđena.

Protiv drugostepene presude reviziju je blagovremeno izjavila tužiteljica to zbog povrede odredaba parničnog postupka i pogrešne primjene materijalnog prava, sa prijedlogom da se revizija usvoji i obje nižestepene presude preinače usvajanjem tužbenog zahtjeva u cijelosti, ili pobijana presuda ukine i predmet vrati drugostepenom sudu na ponovno suđenje.

U podnesenom odgovoru na reviziju tuženi je osporio osnovanost revizijskih prigovora i predložio da se revizija odbije.

Revizija nije osnovana.

Predmet spora je zahtjev tužiteljice za utvrđenje diskriminacije i naknadu nematerijalne štete, kojeg zasniva na tvrdnji da ju je tuženi različito tretirao u odnosu na druge članove sindikata, uskraćujući joj pravo na pravnu podršku u sudskom postupku, kojeg je vodila protiv svog poslodavca, kao i finansijsku pomoć za potrebe liječenja.

Relevantna činjenična utvrđenja prvostepenog suda, koja je kao pravilna i potpuna prihvatio i drugostepeni sud, mogu se rezimirati na slijedeći način:

Tužiteljica je zaposlenik F.p. BiH. Počev od ... godine član je tuženog, pri čemu je, pa i u periodu za koji tvrdi da je bila izložena diskriminatornim radnjama, povremeno istupala i ponovo se učlanjivala u sindikat.

U više navrata, tačnije ... godine, godine, ... godine, ... i ... godine, obraćala se tuženom sa zahtjevom za pružanje pravne i finansijske pomoći, ističući da se nalazi u bezizlaznoj situaciji u odnosu s poslodavcem, zbog kontinuiranog mobinga, uslijed čega je i oboljela te imala i operativni zahvat. Naime, članom 4. Statuta tuženog propisani su njegovi programski ciljevi, u koje između ostalih spada i zaštita interesa članova sindikata za prava iz rada i radnih odnosa, osiguranje besplatne pravne zaštite za članove sindikata kao i drugi vidovi pomoći i podrške.

Tuženi je dana ... godine dostavio odgovor povodom zahtjeva tužiteljice, navodeći da njegov Upravni odbor nije donio Pravilnik o utrošku finansijskih sredstava, uslijed čega nije u mogućnosti udovoljiti zahtjevu tužiteljice.

U spornom vremenskom periodu tuženi ni jednom svome članu nije odobrio zahtjev za pružanje pravne pomoći, a samo u dva slučaja (karcinom supruge, odnosno moždani udar jednogodišnjeg djeteta članova Upravnog odbora) odobrio je zahtjev za pružanje finansijske pomoći za potrebe liječenja.

U iznesenoj činjeničnoj i pravnoj situaciji prvostepeni sud je odbio tužbeni zahtjev zaključivši, u bitnom, da tužiteljica nije u skladu sa članom 15. stav 1. u vezi sa članom 2. stav 1. Zakona o zabrani diskriminacije¹ učinila vjerovatnim da je bila različito tretirana od ostalih članova tuženog koji su se nalazili u istoj ili sličnoj situaciji, niti je tokom postupka ukazala na temelju koje zabranjene osnove je eventualno bila različito tretirana. Prvostepeni sud je u razlozima svoje odluke naveo da tuženi u periodu od ... do godine nije odobrio niti jednom svome članu zahtjev za pružanje pravne pomoći, tako da u konkretnom slučaju ne postoji uporedni komparator, kao bitan element dokazivanja postojanja diskriminacije. Vezano za različit tretman u pogledu novčane pomoći za liječenje, prvostepeni sud je u bitnom naveo da se radilo samo o dva izuzetna slučaja dodjele novčane pomoći, koje je tuženi opravdao činjenicom da se radilo o iznimno teškim oboljenjima. Prvostepeni sud je imao u vidu i okolnost da tužiteljica nikada nije postavila određen zahtjev za pružanje novčane pomoći niti je taj zahtjev dokumentovala.

Drugostepeni sud je prihvatio kao pravilne pravne zaključke prvostepenog suda.

Neosnovano revidentica prigovara da je drugostepena presuda zahvaćena povredom odredaba parničnog postupka iz člana 209. u vezi sa članom 8. ZPP².

Suprotno revizijskim tvrdnjama, prvostepeni sud je izvedene dokaze, pa i iskaze svjedoka H. H. i M.A.A., cijenio u skladu sa odredbom člana 8. ZPP i na osnovu slobodne ocjene

¹ „Službeni glasnik BiH“ broj 59/08

² Službene novine F BiH", broj 53/03, 73/05, 19/06 i 98/15

izvedenih dokaza utvrdio pravno-relevantne činjenice u ovoj pravnoj stvari, kako je to pravilno zaključio i drugostepeni sud (strana četvrta i peta drugostepene odluke).

Stečeno uvjerenje o postojanju odnosno nepostojanju odlučnih činjenica prvostepeni sud je opravdao logičnim i uvjerljivim razlozima, pa ne stoji tvrdnja revidentice o arbitrarnoj i proizvoljnoj ocjeni dokaza.

Svjedokinja M.A.A. je u svome iskazu na ročištu od 25.09.2014. godine također potvrdila da tuženi niti jednom svom članu nije pružio profesionalnu zaštitu odnosno pravnu pomoć u nekom sudskom postupku, a sama revidentica je prilikom saslušanja u svojstvu parnične stranke, na ročištu od 04.02.2014. godine, navela da joj nije poznato da li je neko od članova tuženog dobio profesionalnu podršku.

Slobodnoj ocjeni dokaza od strane suda revidentica ne može s uspjehom suprotstaviti svoju ocjenu tih dokaza, koja u konkretnom slučaju uključuje i prigovore činjenične prirode koji u revizijskom postupku nisu relevantni (član 240. stav 2. ZPP).

Stoga su bez uticaja na odlučivanje u ovom revizijskom postupku činjenične tvrdnje revidentice da su na ishod prvostepenog postupka odlučujuće uticale rodbinske i političke veze, naročito preko predsjednice prvostepenog suda; da je predsjednik tuženog u prijateljskim odnosima sa visokopozicioniranim političarom, koji je u prijateljskim odnosima sa rukovodiocem institucije u kojoj je ona zaposlena; da je predsjednik tuženog od članova Upravnog odbora sakrivao njen „slučaj“; da je predsjednik tuženog neograničeno raspolagao novčanim sredstvima tuženog radi svojih privatnih interesa i da stoga nije želio ovu oblast regulisati podzakonskim aktom; da su pojedini svjedoci za svoje lažno svjedočenje u ovom postupku nagrađeni te da je sudija, koji je vodio prvostepeni postupak, pri kraju tog postupka unaprijeđen na poziciju sudije drugostepenog suda.

Neovisno o tome što su prigovori činjenične prirode neosnovani sa stanovišta odredbe člana 240. stav 2. ZPP, treba reći da se neke od navedenih činjeničnih tvrdnji po prvi put ističu u reviziji, što je suprotno i odredbi člana 242. ZPP. Naime, stranke mogu u reviziji iznositi nove činjenice samo ako se one odnose na povrede odredaba parničnog postupka koje su učinjene u postupku pred drugostepenim sudom, a ne i nove činjenice od kojih zavisi ocjena osnovanosti tužbenog zahtjeva.

Kako nisu počinjene povrede odredaba parničnog postupka na koje je ukazano u reviziji, kao ni povrede na koje ovaj sud pazi po službenoj dužnosti u skladu sa odredbom člana 241. ZPP, to nije ostvaren revizijski razlog povrede odredaba parničnog postupka.

Nije ostvaren ni revizijski razlog pogrešne primjene materijalnog prava.

Suprotno prigovoru revidentice, pravilno su nižestepeni sudovi u konkretnom slučaju interpretirali i primijenili odredbe članova 2. stav 1. i 15. stav 1. Zakona o zabrani diskriminacije.

Prema usvojenom testu diskriminacije, za postojanje diskriminacije neophodno je utvrditi različito tretiranje nekog lica ili grupe lica, prema zabranjenim osnovama iz člana 2. stav 1. Zakona o zabrani diskriminacije, u odnosu na lice ili grupu koje se nalazi u sličnoj ili podudarnoj situaciji i kojima je uživanje spornog prava omogućeno, te da takav različit

tretman nema legitiman cilj, odnosno da nedostaje proporcionalnosti između željenog cilja i upotrijebljenih sredstava.

Mjera utvrđenosti postojanja ili nepostojanja navedenih činjenica u antidiskriminacijskim parnicama, shodno odredbi člana 15. stav 1. Zakona o zabrani diskriminacije, raspoređena je tako da je na podnosiocu tužbe teret da sa stepenom pretežne vjerovatnoće dokaže činjenice na osnovu kojih bi sud mogao zaključiti da ga je tuženi nejednako tretirao na nekoj zabranjenoj osnovi. Tada se teret dokazivanja prebacuje na tuženu stranu, koja je sa stepenom sigurnosti dužna uvjeriti sud da se različit tretman nije dogodio (ili nije dogodio na zabranjenoj osnovi), odnosno da različit tretman ima legitiman cilj i da postoji proporcionalnost između preduzete radnje i posljedice.

Pravilno su nižestepeni sudovi zaključili da revidentica tokom postupka nije iznijela i dokazala dovoljno činjenica na kojima se sa pretežnom vjerovatnoćom mogao utemeljiti zaključak o postojanju diskriminacije.

Prije svega, revidentica tokom postupka nije navela zbog kojih ličnih karakteristika joj je uskraćeno pravo na pravnu podršku odnosno finansijsku pomoć, a bez postojanja određene ili određive zabranjene osnove za različit tretman diskriminacija ne postoji.

U pogledu motiva za različit tretman tužiteljica je u tužbi navela samo jednu rečenicu, navodeći da je došla do saznanja da se predsjednik tuženog sastajao sa njenim poslodavcem, kojeg je ona prijavila za korupciju i kriminal te podnijela tužbu zbog mobinga. Prilikom saslušanja u svojstvu parnične stranke revidentica čak ni tu tvrdnju nije ponovila, niti ju je dokazivala tokom postupka. Revidentica tek u reviziji iznosi tvrdnje o mogućoj viktimizaciji uslijed činjenice da je bila prvi zaštićeni prijavitelj korupcije u institucijama BiH, ali tu tvrdnju tokom prvostepenog postupka nije učinila vjerovatnom.

Nižestepeni sudovi su pravilno zaključili da revidentica nije učinila vjerovatnim ni različit tretman kada je u pitanju ostvarivanje prava na profesionalnu podršku, a iz sadržaja izvedenih dokaza utvrđeno je da ni jedan član tuženog to pravo nije nesmetano uživao.

Tužiteljica tokom postupka nije učinila vjerovatnim ni da se nepovoljan tretman povodom zahtjeva za pružanje profesionalne podrške ne bi desio drugim osobama koje nemaju lične karakteristike zbog kojih je njoj ta pomoć uskraćena.

Tačno je da je supruzi jednog, odnosno djetetu drugog člana Upravnog odbora tuženog dodijeljena finansijska pomoć za potrebe liječenja. Međutim, revidentica nije učinila vjerovatnom postojanje uzročno-posljedične veze između neke njene lične karakteristike i nepovoljnog tretmana, odnosno činjenice da je njen zahtjev za novčanu pomoć odbijen. S druge strane, tuženi je tokom postupka pružio zadovoljavajuće objašnjenje da njegovo odbijanje zahtjeva revidentice nije bilo motivirano nekom od zabranjenih osnova diskriminacije, već prije svega okolnošću da se u navedena dva slučaja pružanja novčane pomoći radilo o izuzetno teškim oblicima bolesti.

Neosnovano revidentica insistira u reviziji na tvrdnji da je neprihvatljiv zaključak suda da joj tuženi nije mogao pružiti finansijsku pomoć za liječenje i zbog činjenice da nije bio donesen Pravilnik o utrošku finansijskih sredstava, budući da taj argument, u sklopu činjeničnih i pravnih zaključaka na kojima je sud zasnovao odluku o odbijanju zahtjeva, nije bio od odlučujućeg značaja.

Najzad, nenamjensko ili netransparentno trošenje novčanih sredstava, samovolja i bahato ponašanje predsjednika tuženog, na koje ukazuje revidentica, može predstavljati nepravilan ili nezakonit rad, ali ne nužno i istovremeno i diskriminaciju.

Ostali revizijski navodi nisu od odlučnog značenja sa aspekta predmeta spora (član 231. u vezi sa članom 253. ZPP)

Kako nisu ostvareni revizijski razlozi, kao ni razlozi na koje ovaj sud pazi po službenoj dužnosti, to je primjenom odredbe člana 248. ZPP revizija odbijena.

Predsjednica vijeća
Amira Sadović s.r.